

Kommunedirektørenes¹ budsjettforslag for 2021 - kommunene

1. Innledning

Årets budsjettundersøkelse er gjennomført ved at det er sendt ut spørreskjema til kommunedirektører/økonomisjefer til alle kommuner. Det er bedt om svar med utgangspunkt i kommunedirektørens/byrårets fremlagte forslag til budsjett for 2021. Det er 114 kommuner med 56 prosent av landets innbyggere som har svart på undersøkelsen.

Parallelt med spørreundersøkelsen er økonomiske oversikter fra fremlagte budsjett- og økonomiplanforslag for 2021-2024 hentet ned fra kommunene sine nettsider. Behandlingen i kommunestyrene gjenstår. Dette skjer vanligvis de 2-3 siste ukene før jul.

Undersøkelsen viser at årets budsjettarbeid i landets kommuner fortsatt er krevende, men likevel noe mindre krevende enn i fjor og mer på nivå med tilsvarende undersøkelser for 2014 til 2019.

Kommunene ble i spørreundersøkelsen blant annet bedt om å angi hvor mye driftsbudsjettet for 2021 for ulike tjenesteområder har endret seg sammenliknet med vedtatt budsjett for 2020. Tilbakemeldingene indikerer at det skjer omprioriteringer i kommunene. Kommunehelsetjenester er området hvor det forventes sterkest utgiftsvekst fra 2020 til 2021. Pleie- og omsorgstjenester og kommunale veier er andre områder hvor det ligger an til en utgiftsvekst utover lønns- og prisvekst, men her er det de folkerike kommunene som trekker opp veksten.

Innen kultur og sosiale tjenester indikerer undersøkelsen at kommunene planlegger med lavere netto bevilgninger i 2021 enn i 2020. Når det gjelder sosiale tjenester må utviklingen ses i sammenheng med at kommunene samlet sett planlegger for lavere eller uendret antall mottakere av bistand til livsopphold.

Budsjettdokumentene i 132 kommuner indikerer at budsjettert netto driftsresultat for alle kommuner vil ende på 0,4 - 0,7 prosent av driftsinntektene i 2021. Dette er en liten bedring fra 2020-undersøkelsen, men lavere enn anbefalt nivå fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU), og svakere enn i årene 2016 – 2019.

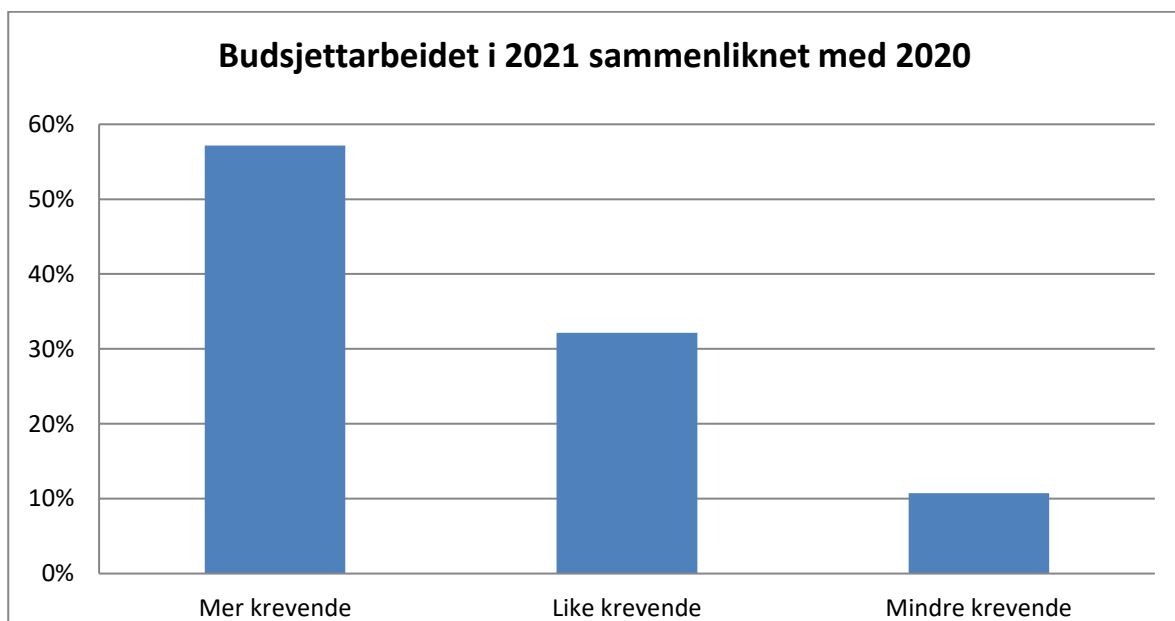
¹ Byrådenes budsjettforslag i kommuner med byråd.

Investeringsbudsjettene i 135 kommunene tyder på at kommunene samlet planlegger å investere for 83 - 88 mrd. kroner i 2021. En økning på om lag 5 prosent fra foregående års budsjettundersøkelse. Om lag 2/3 av investeringene skal finansieres med låneopptak.

Budsjettundersøkelsen indikerer at kommunene har planlagt iverksetting av innsparings- og effektiviseringstiltak for i overkant av 6 milliarder kroner i 2021.

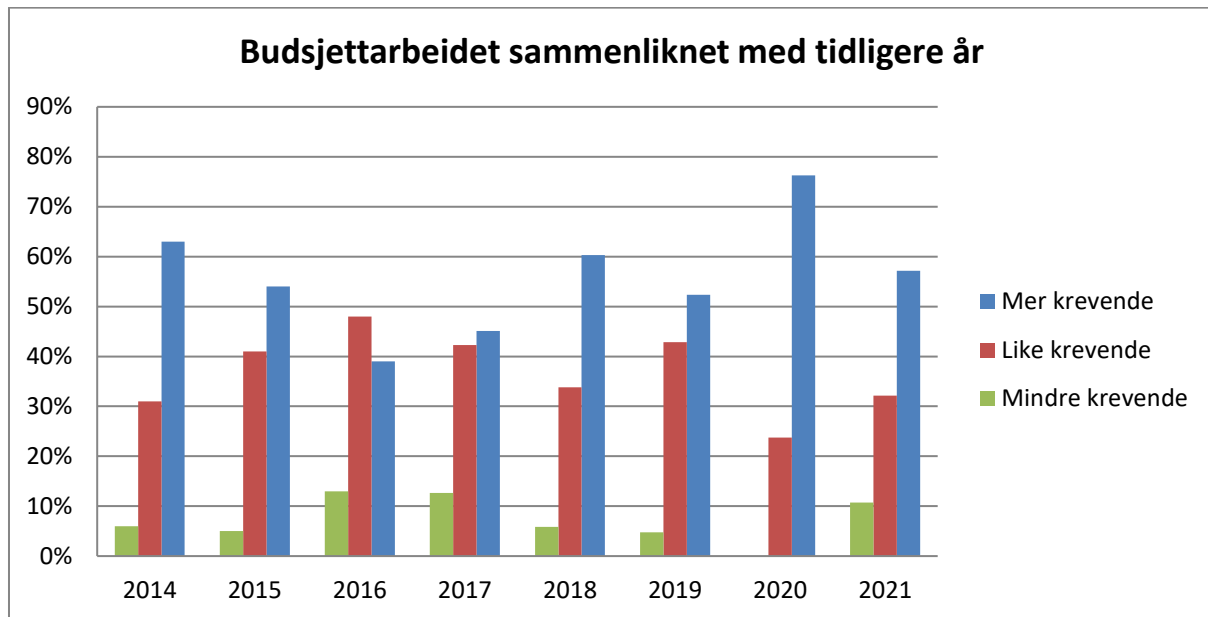
2. Hvordan har budsjettarbeidet for 2021 vært?

57 prosent av alle kommunene svarer at budsjettarbeidet for 2021 har vært mer krevende enn foregående år, mens 32 prosent har svart like krevende.

Figur 1: Hvor krevende har budsjettarbeidet for 2021 vært sammenliknet med 2020?

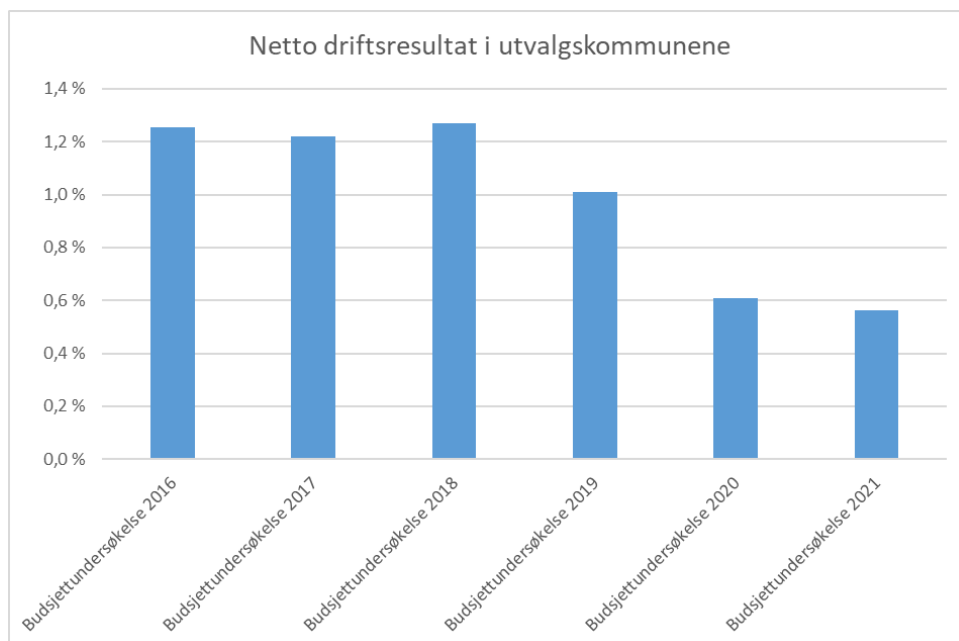
Andelen kommuner som svarer at budsjettarbeidet har vært mer krevende for 2021 enn foregående år er imidlertid lavere enn det var i fjorårets undersøkelse og mer på nivå med tilsvarende undersøkelser for 2014 til 2019. I tolkningen av dette spørsmålet må det videre tas hensyn til at referanserammen for dette spørsmålet ikke er det samme; i årets budsjettundersøkelse er referanseramme budsjettarbeidet for 2020, som for mange var et spesielt krevende år. Referanserammen for de foregående undersøkelsene har vært budsjettarbeidet i henholdsvis 2019 for 2020-undersøkelsen, 2018 for 2019-undersøkelsen og så videre.

Figur 2: Hvor krevende har budsjettarbeidet vært sammenliknet med fjoråret?

3. Driftsbudsjettet

Det er foretatt en gjennomgang av økonomisk oversikt - driftsbudsjett i 132 kommuner.

Figur 1: Samlet netto driftsresultat i utvalgskommunene som andel av driftsinntekter

Netto driftsresultat i utvalgskommunene utgjør 0,6 prosent av driftsinntektene. Dette er om lag på nivå med budsjettundersøkelsen for 2020, men 0,4 prosentpoeng lavere enn i undersøkelsen for 2019. Sammenlignes det med årene 2016 til 2018 er det en halvering av budsjetterte resultat. Utvalgskommunenes budsjetterte netto driftsresultat for 2021 er også 1,2 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittlig anbefalt nivå fra TBU.

Det er spredning i netto driftsresultat når kommunene grupperes etter innbyggertall. De største kommunene budsjetterer med de beste resultatene, mens om lag halvparten av kommunene med under 10 000 innbyggere budsjetterer med et negativt netto driftsresultat.

Kommune utenom Oslo	Netto driftsresultat			Antall kommuner
	Samlet	Gjennomsnitt	Median	
Under 10 000 innbyggere	0,1 %	0,1 %	0,0 %	62 av 243
10 - 20 000 innbyggere	0,5 %	0,4 %	0,1 %	31 av 51
20 - 60 000 innbyggere	0,3 %	0,4 %	0,5 %	29 av 48
Over 60 000 innbyggere	0,9 %	1,0 %	1,1 %	10 av 13
Samlet for utvalget	0,6 %	0,3 %	0,1 %	132 av 355

Tabell 1: Netto driftsresultat gruppert etter innbyggertall

Gjennomsnittresultat og medianresultat (resultat for den kommunen som er midt i utvalget) vil kunne gi oss utfyllende informasjon til samlet resultat. Tendensene er uansett de samme, det er de minste kommunene som har de svakeste resultatene og de største kommunene det beste resultatet.

Selv om det er de største kommunene i undersøkelsen som samlet har de beste resultatene, er det samtidig disse kommunene som har svakest resultatutvikling fra 2020 til 2021, med en nedgang på 0,4 prosentpoeng. Lavere avkastning på finansielle plasseringer er trolig en forklaring. I tillegg la flere av de største kommunene fram sine budsjettforslag ganske tidlig i høst, og det kan derfor ikke ses bort fra at disse i sine budsjettforslag har tatt høyde for kommunal egenandel til ekstraavgifter/inntektsbortfall knyttet til covid-19 pandemien. Øvrige kommunegrupper har en liten positiv utvikling med en forbedring i netto driftsresultat på 0,1 – 0,2 prosentpoeng.

Kommunegrupper	Antall kommuner	Budsjettert netto driftsresultat 2021	Forslag budsjett 2020 - samme kommuner
Under 10 000 innbyggere	62 (243)	0,11 %	-0,03 %
10 000 - 20 000 innbyggere	31 (51)	0,45 %	0,28 %
20 000 - 60 000 innbyggere	29 (48)	0,33 %	0,12 %
Over 60 000 innbyggere (utenom Oslo)	10 (13)	0,94 %	1,32 %
Totalt:	132 kommuner	0,56 %	0,60 %

Tabell 2: Utvikling i netto driftsresultat for kommunene i utvalget

Det er også grunn til å merke seg at netto driftsresultatet etter netto bundne fondsavsetninger² er 0,25 prosentpoeng høyere enn netto driftsresultat både i 2021 og 2020. Dette kan tyde på at den underliggende styrken i driftsøkonomien er noe bedre enn

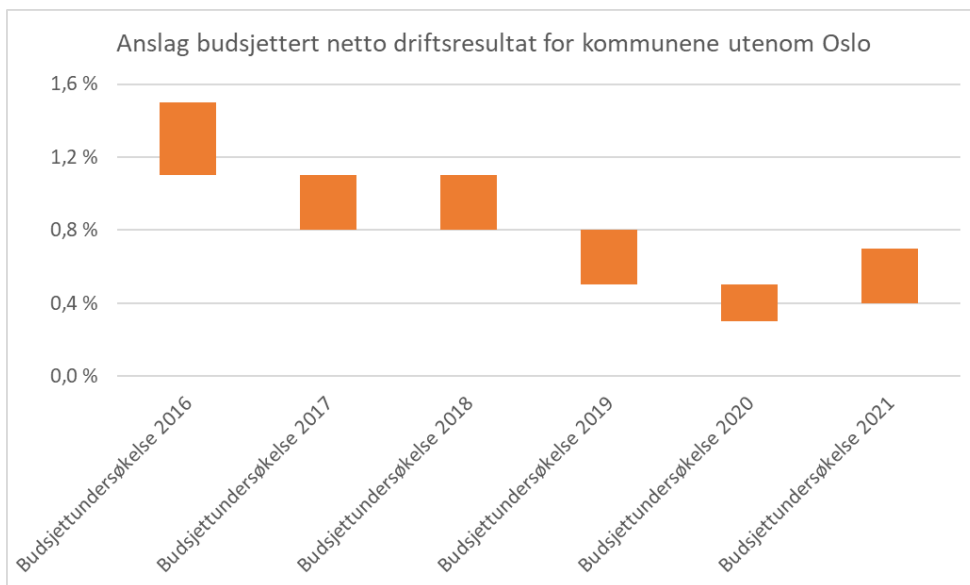
² Gjennom avsetning til og bruk av bundne driftsfond henføres selvkostinntekter og øremerkede tilskuddsinntekter til det året hvor utgiftene påløper.

det netto driftsresultat indikerer. Netto driftsresultat etter netto bundne fondsavsetninger er også høyere enn netto driftsresultat i både store, mellomstore og små kommuner.

132 kommuner utenom Oslo	Netto driftsresultat	Netto driftsresultat etter netto bundne fondsavsetninger
Under 10 000 innbyggere	0,1 %	0,4 %
10 - 20 000 innbyggere	0,5 %	0,7 %
20 - 60 000 innbyggere	0,3 %	0,6 %
Over 60 000 innbyggere	0,9 %	1,2 %
Samlet for utvalget	0,6 %	0,8 %

Tabell 3: Netto driftsresultat og netto driftsresultat etter netto bundne fondsavsetninger gruppert etter innbyggertall

Basert på budsjettene fra 132 kommuner anslår KS anslår at netto driftsresultat for alle landets kommuner utenom Oslo vil bli i størrelsesorden 0,4-0,7 prosent av driftsinntektene for 2021. Dette indikerer en liten bedring fra 2020, men samtidig svakere enn i årene 2016-2019.

Figur 4: Anslag netto driftsresultat

Flere årsverk i kommunene

Lønnsbudsjettene i de 132 utvalgskommunene foreslås økt med 0,9 prosent sammenlignet med kommunedirektørenes opprinnelige budsjettforslag for 2020. Med nedjusteringen av årslønnsvekstanslaget for 2020 i løpet av inneværende år og anslått årslønnsvekst for 2021, kunne man med uendret antall årsverk forventet en økning i lønnsbudsjettene fra opprinnelig budsjettforslag 2020 til 2021 med i overkant av 0,3 prosent³. Dette tyder på at

³ Revidert anslag lønnsvekst 2020 (1,7 prosent) + anslag lønnsvekst 2021 (2,2 prosent) = 3,9 prosent
 - Opprinnelig lønnsvekst 2020 = - 3,6 prosent
 = Anslag lønnsvekst opprinnelig budsjett 2020 til 2021 med uendrede årsverk = 0,3 prosent

kommunedirektørene i sine budsjettforslag legger opp til om lag ½ prosent vekst årsverkene i 2021. De minste kommunene budsjetterer med høyest vekst i lønnsbudsjettene fra 2020 til 2021. Lavest budsjettert vekst har kommunene med 10 – 20 000 innbyggere med 0,4 prosent, hvilket indikerer at det nesten ikke planlegges med årsverksvekst i disse kommunene sammenlignet med kommunedirektørens budsjettforslag for 2020.

	Budsjettert økning i lønnsutgifter
Under 10 000 innbyggere	1,4 %
10 - 20 000 innbyggere	0,4 %
20 - 60 000 innbyggere	0,9 %
Over 60 000 innbyggere	1,0 %
Sum lønnsutgifter	0,9 %

Tabell 4: Budsjettert økning i lønnsbudsjettene for 2021 sammenlignet med kommunedirektørens budsjettforslag 2020

Det kan også nevnes at kommunedirektørene budsjetter med en liten nedgang (0,1 prosent) i **sosiale utgifter** i 2021 (pensjon og arbeidsgiveravgift) sammenlignet med budsjettforslag for 2020. Dette samsvarer godt med at anslagene for kommunesektorens pensjonsutgifter er justert betydelig ned i løpet av inneværende år. Årets nedjustering er også klart større enn forventet vekst i pensjonsutgiftene utover lønnsveksten kommende år.

Renter og avdrag

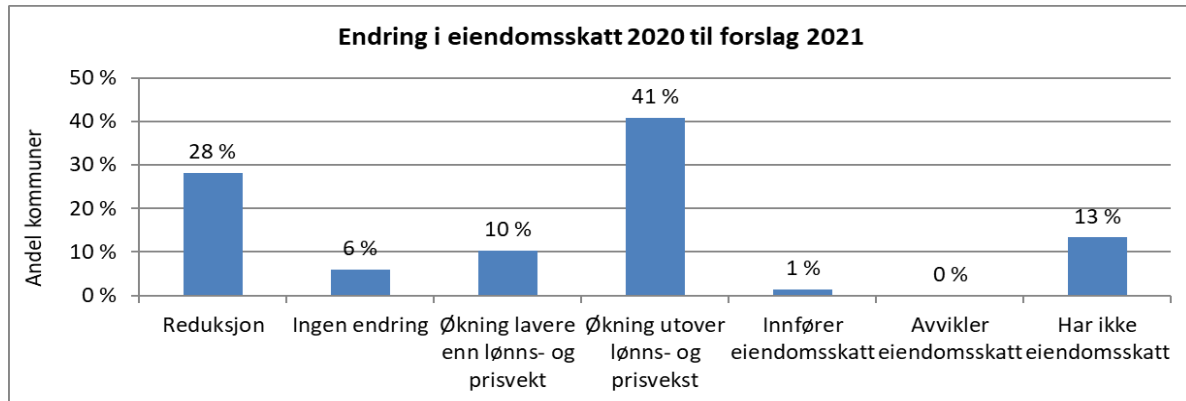
Lavere rentenivå fører til at **renteutgiftene** i budsjettforslagene fra kommunedirektørene i utvalgskommunene er redusert med nesten 1,75 mrd. kroner eller om lag 25 prosent sammenlignet med fjorårets budsjettforslag. På den annen side fører lavere renter og krevende økonomiske tider for næringslivet til at renteinntekter og avkastning på finansformuen reduseres med 0,9 mrd. kroner. Reduksjonen i netto finansutgifter før avdrag er dermed på om lag 0,8 mrd. kroner.

Besparelsen i netto renteutgifter medgår imidlertid nesten i sin helhet til å finansiere økningen i **avdragsutgifter** på 0,7 mrd. kroner. Avdragsutgiftene i budsjettforslagene for 2021 utgjør 4,2 prosent av driftsinntektene, en økning på 0,3 prosentpoeng fra 2020. I tidligere års budsjettundersøkelser lå budsjetterte avdragsutgifter enda lavere (3 - 3,5 prosent av driftsinntektene), men noe av det lavere nivået kan forklares av at det da gjaldt andre regler for minimumsavdrag.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatteinntektene i utvalgskommuner øker med i underkant av 500 mill. kroner eller 6,2 prosent fra 2020 til 2021. Veksten trekkes opp av 3 større kommuner hvor det samlet foreslås en økning i eiendomsskatteinntektene med om lag 200 mill. kroner, og hvor veksten for to av disse har sammenheng med retaksering og harmonisering av eiendomsskattesatser etter kommunesammenslåing. Videre er det to kommuner hvor det foreslås innført eiendomsskatt med en inntektseffekt på i underkant av 40 mill. kroner i 2021. For de øvrige

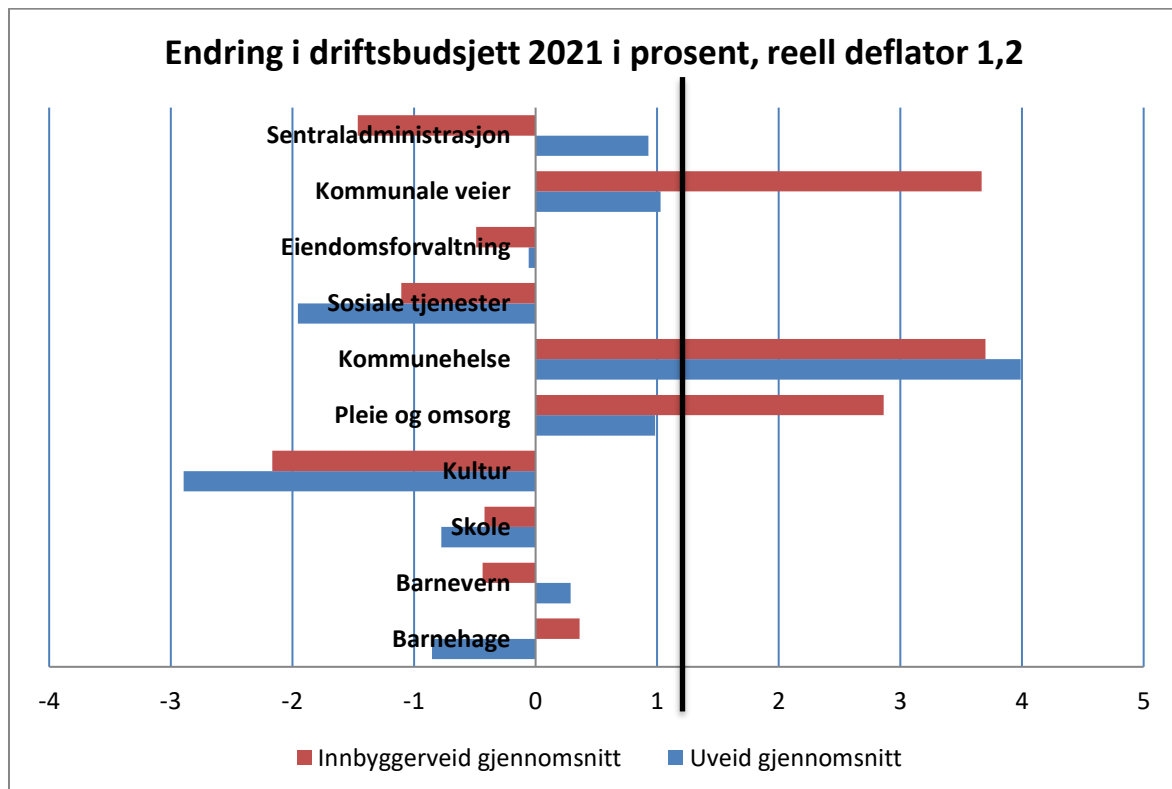
130 kommunene i undersøkelsen øker dermed eiendomsskatteinntektene med om lag 250 mill. kroner eller 3 prosent. Nedtrapping av eiendomsskatten for produksjonsutstyr og redusert maksimalsats for eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer bidrar til å dempe veksten i eiendomsskatteinntektene. Om lag halvparten av kommunene i budsjettundersøkelsen med eiendomsskatt reduserer eller øker eiendomsskatteinntektene mindre enn lønns- og prisveksten.

Figur 5: Utvikling i eiendomsskatteinntekter i utvalgskommuner

3.1 Driftsbudsjetter på tjenesteområdene

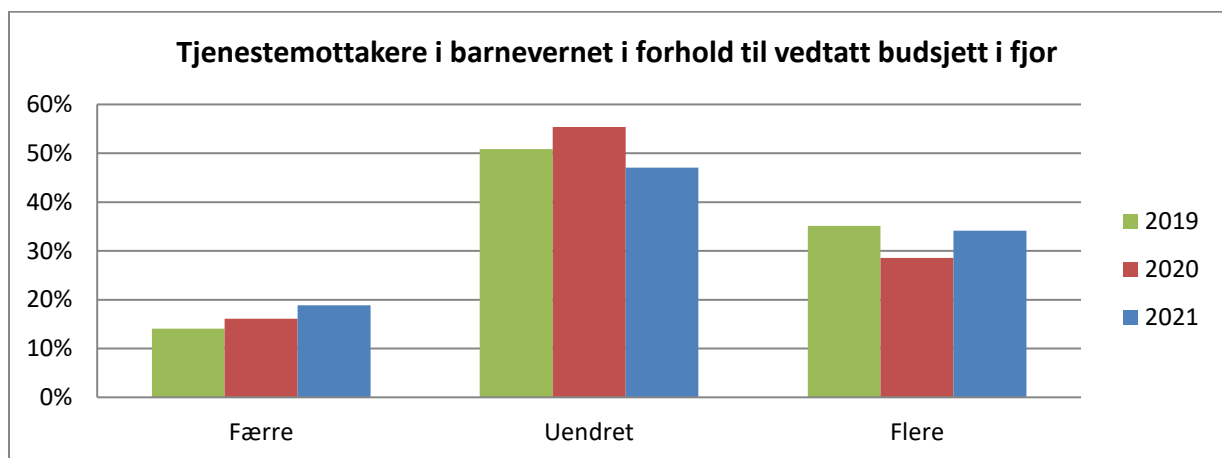
Kommunene er i spørreundersøkelsen bedt om å angi veksten i driftsbudsjettet for 2021 for ulike tjenesteområder sammenliknet med vedtatt budsjett for 2020. Svarene skulle oppgis som prosentvis endring (i nominelle priser).

Figur 6: Endringer i driftsbudsjett på tjenesteområder, fra budsjettundersøkelsen 2021

Det forventes sterkest vekst innen kommunehelse, med 2,5-3 prosentpoeng over sammenlignbar pris- og lønnsvekst (reell deflator) fra vedtatt budsjett 2020⁴. Ser man på de innbyggerveide gjennomsnittene er det også sterk vekst innen pleie- og omsorg og kommunale veier. Ettersom innbyggerveide gjennomsnitt ligger over uveid gjennomsnitt betyr dette at det er de større kommunene som trekker opp veksten.

Økningen i pleie og omsorgsbudsjettene i de større kommunene kan ha sammenheng med at behovet i tjenestene øker som følge av det veksten framover i eldre innbyggere er sterkere enn i mange mindre kommuner. I tillegg har imidlertid både større og mindre kommuner opplevd underliggende vekst tjenestebehov hos yngre innbyggere. Samtidig vil alle kommuner stå ovenfor en langt sterkere årlig vekst i eldre innbyggere om vi bare ser noen få år fram i tid.

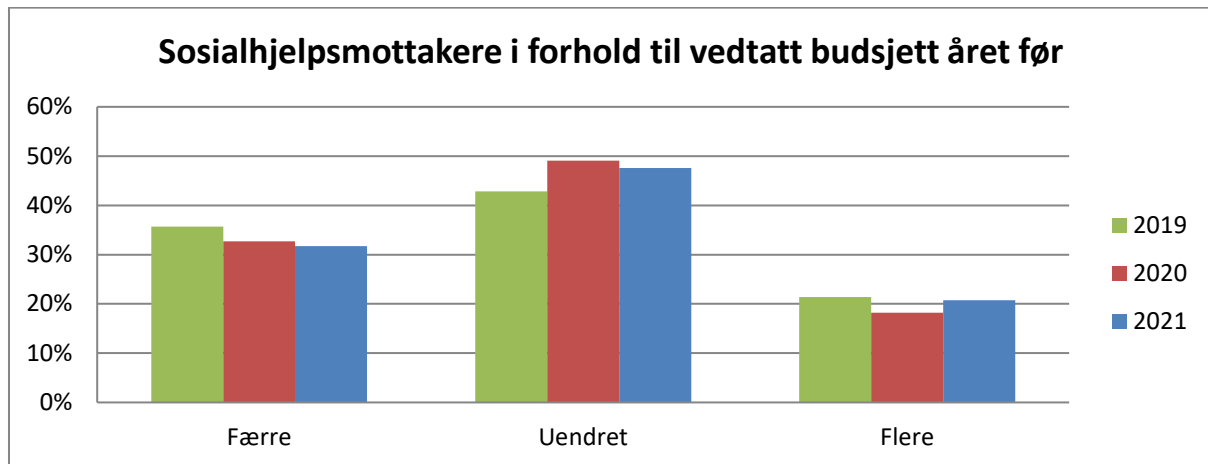
Figur 7: Forventet utvikling, tjenestemottakere i barnevern, rådmennenes budsjettforslag 2019, 2020 og 2021

I barnevernet er det en litt større andel kommuner som ser for seg færre mottakere enn tidligere, men samtidig er det en tilsvarende økning i kommuner som planlegger med flere barn i barnevernet.

⁴ Når budsjettforslag for 2021 skal sammenlignes med opprinnelig vedtatt budsjett 2020 vil deler av veksten skyldes lønns- og prisvekst (deflator). Deflatoranslaget for inneværende år er justert betydelig ned sammenlignet med anslaget når budsjett 2020 ble vedtatt, og dette må det tas hensyn til i sammenligningen. Sammenlignbar deflatorendring fra opprinnelig budsjett (reell deflator) framkommer slik:

⁴ Revidert anslag deflator 2020 (1,6 prosent) + anslag deflator 2021 (2,7 prosent)	=	4,3 prosent
- Opprinnelig anslag deflator 2020	=	- 3,1 prosent
= Anslag deflatoreffekt opprinnelig budsjett 2020 til 2021	=	1,2 prosent

Figur 8: Forventet utvikling sosialhjelpsmottakere, rådmennenes budsjettforslag 2019, 2020 og 2021

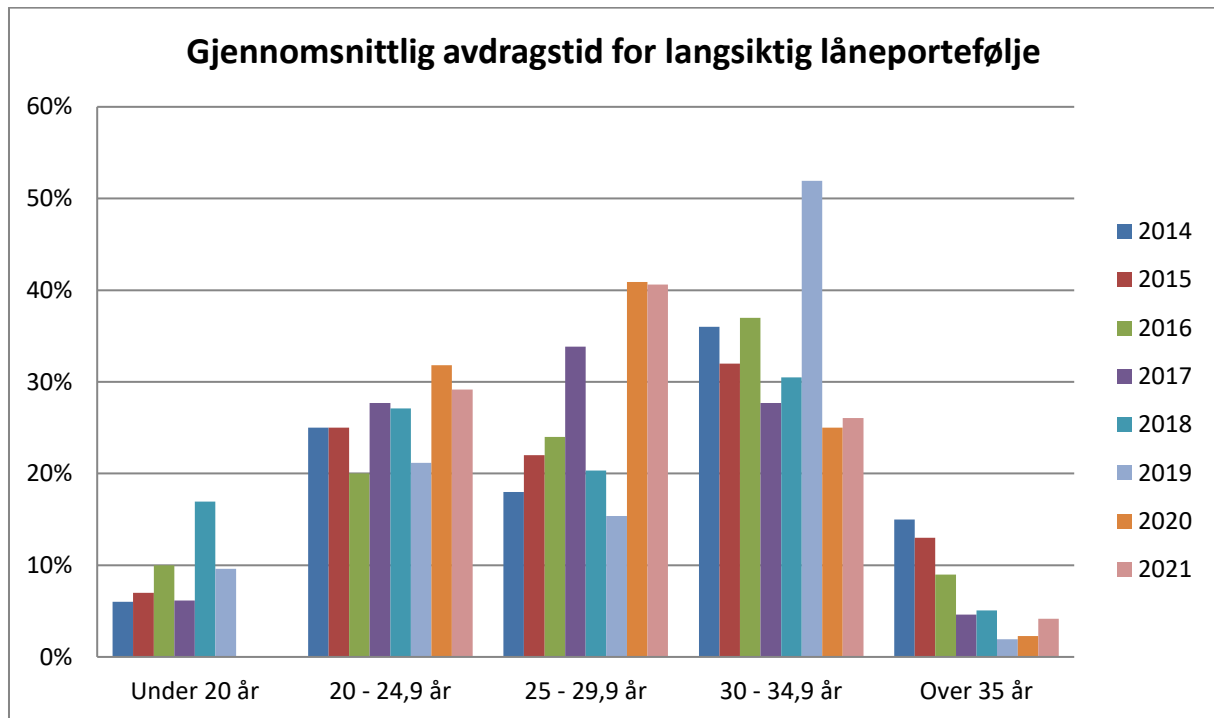
Når det gjelder sosialhjelpsmottakere er det en litt færre kommuner som forventer at det skal bli færre mottakere og litt flere kommuner som forventer en økning i antall mottakere. Endringene er imidlertid ikke store, og samlet sett ligger det an til at kommunene planlegger med om lag uendret antall sosialhjelpsmottakere kommende år. Uendret vekst kan være et resultat av flere årsakssammenhenger som trekker i ulik retning:

- Flere arbeidsledige og permitterte som følge av covid-19
- Færre arbeidsinnvandrere
- Færre innvandrede og flyktninger
- Utvidet aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere

4. Finans

4.1 Avdragstid for langsiktig låneportefølje

Figuren under viser at det er størst hyppighet av kommuner som oppgir en avdragstid på 25–29,9 år på langsiktig låneportefølje. Dette er omtrent på nivå med 2020, men langt høyere enn i enn i tidligere år. Samtidig ser vi at andelen kommuner med lengre avdragstid er lavere i 2020 og 2021 enn tidligere år. Endringen i bestemmelsene om maksimal avdragstid i kommuneloven fra 2020 er sannsynligvis en forklaring til denne utviklingen. I tillegg kan det ikke ses bort fra at noen kommuner har fastsatt et minimumsnivå for innbetaling av renter og avdrag i løpet av budsjettåret, og når renten faller vil avdragene i disse kommunene øke og gjennomsnittlig avdragstid reduseres.

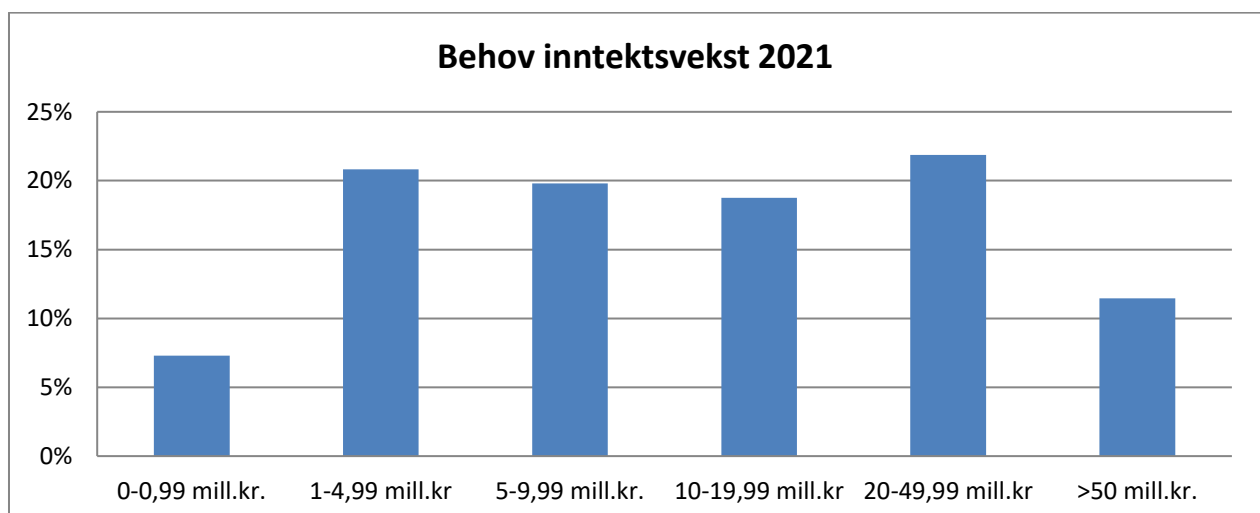

Figur 9: Gjennomsnittlig avdragstid lånegjeld, budsjett 2014-2021

Gjennomsnittlig avdragstid hos de 111 som har svart på dette spørsmålet er 26 år. 54 % sier de skal betale minimumsavdrag i henhold til kommuneloven og 46 % planlegger å betale mer enn minimumsavdrag.

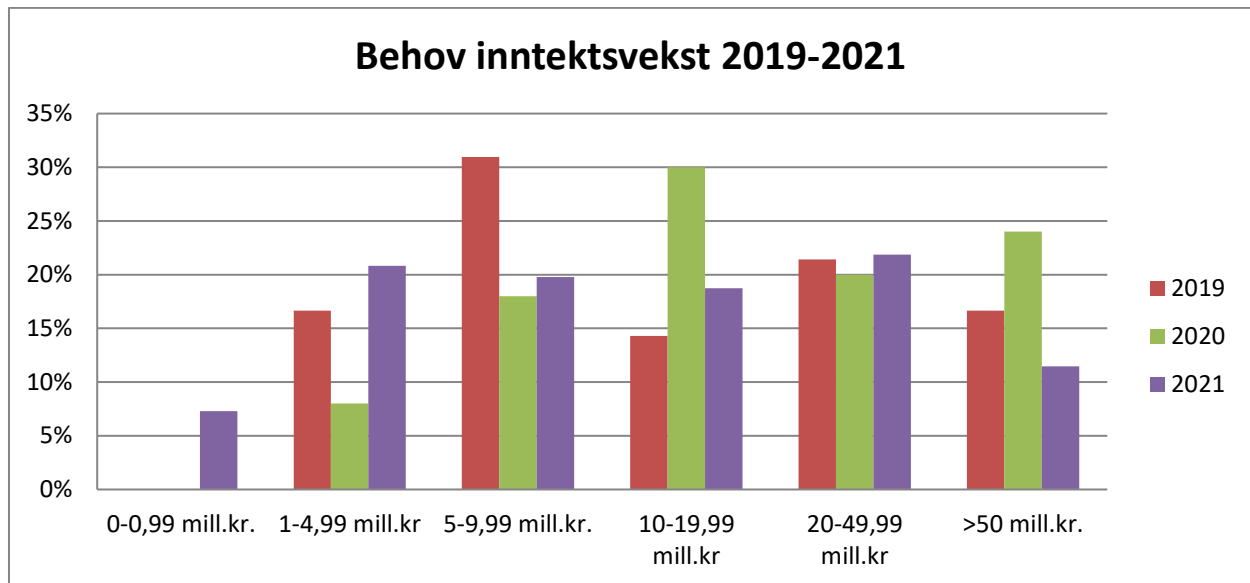
4.2 Kommunene effektiviserer og iverksetter sparetiltak

I undersøkelsen bes kommunene også om å gi anslag for hvor mye høyere inntektsvekst kommunene måtte hatt, dersom det ikke var lagt inn effektiviserings- og innsparingstiltak og budsjettbalansen skulle vært uendret. Kommunene har oppgitt dette behovet i millioner kroner.

Figur 10: Behov inntektsvekst i 2021 uten effektiviserings- og innsparingstiltak

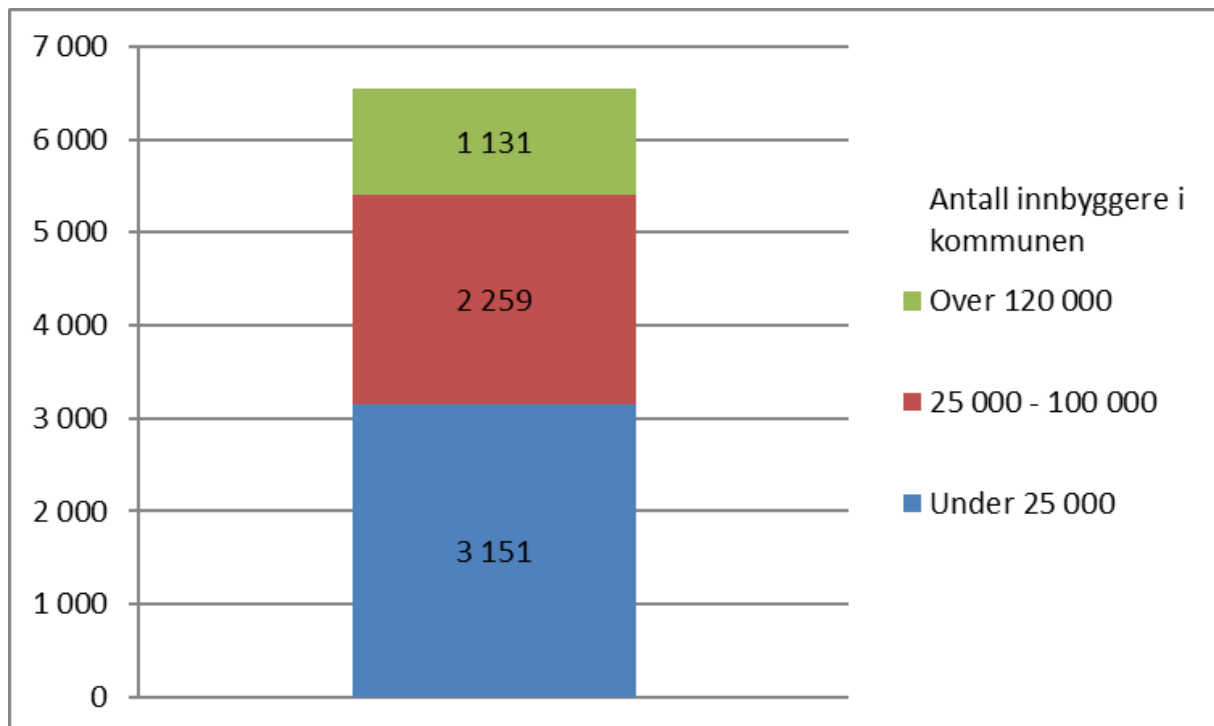
Figuren under viser behov inntektsvekst uten effektiviserings- og innsparingstiltak for årene 2019, 2020 og 2021.

Figur 11: Behov inntektsvekst i 2019, 2020, 2021 uten effektiviserings- og innsparingstiltak

For å kunne gi et anslag for det kommunene samlet har innarbeidet av effektiviserings- og sparetiltak i sine budsjetter for 2021, er svarene i budsjettundersøkelsen gruppert etter kommunestørrelse.

Dette gir et anslag for effektivisering- og sparetiltak i kommunenes budsjetter i 2020 for rundt 6-6,5 milliarder kroner.

Figur 12: Effektiviserings- og sparetiltak i budsjettene for 2021

5. Investeringsbudsjettet

5.1 Investeringsbudsjett 2021

Investeringer i kroner per innbygger							Sum
	Skole	Barnehage	Helse og omsorg (inkl. boliger)	Kultur, idrett og kirke	VAR	Øvrige områder	investeringer (ekskl. videreutdån)
Kommuner under 10 000 innb	2 429	490	4 686	1 624	3 566	4 541	17 335
Kommuner 10000 - 19999 innb	3 711	584	3 842	1 513	4 114	4 247	18 010
Kommuner 20000 - 59999 innb	2 315	564	2 585	1 092	3 983	3 797	14 337
Kommuner 60000 - 300 000 innb	2 298	639	2 737	1 812	2 042	3 470	13 000
Oslo	2 803	20	6 935	2 294	4 801	4 521	21 374
Alle	2 557	494	3 709	1 668	3 362	3 907	15 696

Tabell 5: Investeringer 2019 i kroner per innbygger – etter sektor og kommunestørrelse⁵

Kommunedirektørens forslag til investeringsbudsjett i 136 kommuner viser at disse kommunene planlegger å investere for 62 mrd. kroner (kr. 15 696 per innbygger). Basert på dette anslår KS at planlagt investeringsvolum for alle landets kommuner vil utgjøre i størrelsesorden 83- 88 mrd. kroner i 2021, en økning på om lag 55 prosent sammenlignet med fjorårets budsjettundersøkelse. Det er i første rekke kommunene med 60- 300 000 innbyggere som bidrar til denne veksten.

Det kan se ut til at om lag 40 prosent av investeringene vil skje innenfor skole og helse- og omsorg (inkludert boliger), fordelt med 13-15 mrd. kroner innen skole og 19-21 mrd. kroner innen helse- og omsorg (inkl. boliger). Samlet sett ligger investeringsandelen for disse sektorene marginalt lavere enn i fjorårets budsjettundersøkelse. Andelen skoleinvesteringer har gått ned, mens andelen helse- og sosialinvesteringer har gått opp. Denne utviklingen må ses i lys av den forventede demografiske utviklingen de kommende årene med fallende antall 6-15 åringer og økende andel eldre.

Undersøkelsen viser videre at planlagt investeringsaktivitet er høyest i Oslo, der aktiviteten ser ut til å bli høy innenfor alle sektorer unntatt barnehage. Det høye investeringsnivået pr innbygger for Oslo må også ses i sammenheng med blant annet høy befolkningsvekst og at Oslo er både kommune og fylkeskommune.

Utenom Oslo er det kommunene 10 – 19 999 innbyggere som legger opp til høyest investeringsaktivitet, tett fulgt av kommunene med under 10 000 innbyggere. For kommunene med 10 – 19 999 innbyggere er det spesielt investeringer innen skole og vann, avløp og renovasjon som trekker opp i investeringsnivået, mens det for kommunene med under 10 000 innbyggere er helse og omsorg (inkl. boliger) og øvrige områder som trekker opp.

⁵ Øvrige områder omfatter bl.a. kommunal infrastruktur (utenom VAR), rammebevilgninger til oppgradering av eiendommer, brann- og beredskap, transportmidler, IKT, administrasjonsbygg og flerformålsbygg.

5.2 Finansieringen av investeringer (ekskl. utlån)

Kommuner med 60 – 300 000 innbyggere er mindre avhengige av ekstern lånefinansiering i enn øvrige kommuner med en lånefinansieringsandel på 60 prosent. For øvrige kommunegrupper er det kun små variasjoner rundt en lånefinansieringsandel på 70 prosent.

	Låneopptak	Tilskudd	Merverdiavgift-kompensasjon	Overført fra drift	Netto bruk av avsetninger	Salgsinntekter og annen ekstern finansiering (inkl netto videreutlån)
Kommuner under 10 000 innb	70 %	8 %	15 %	2 %	2 %	3 %
Kommuner 10000 - 19999 innb	71 %	5 %	13 %	7 %	1 %	3 %
Kommuner 20000 - 59999 innb	72 %	6 %	11 %	2 %	5 %	5 %
Kommuner 60000 - 300 000 innb	60 %	9 %	13 %	11 %	1 %	6 %
Oslo	69 %	13 %	9 %	6 %	0 %	3 %
Alle	67 %	9 %	12 %	6 %	2 %	4 %

Tabell 6: Finansiering av investeringer etter kommunestørrelse 2020

Basert på utvalgsundersøkelsen anslår KS at det planlegges en investeringsaktivitet i kommunene utenom Oslo på 68-72 mrd. kroner i 2021. Med en lånefinansieringsandel på 66 prosent tilsvarer dette en lånefinansiering på i størrelsesorden 45-48 mrd. kroner. Noe av lånefinansieringen vil være bruk av ubrukte lånemidler fra tidligere år. Tas det i tillegg hensyn til at kommunenes avdrag vil øke noe kommende år, kan dette indikere at kommunene utenom Oslo planlegger å øke sin lånegjeld (eksklusive formidlingslån) med i størrelsesorden 10- 20 mrd. kroner, eller anslagsvis 3-5 pst av samlede inntekter. Dette er i samme størrelsesorden som for 2020 i fjorårets budsjettundersøkelse.

5.3 Investeringsbudsjett 2021 – 2024

Investeringer i utvalgskommunene	2021	2022	2023	2024	2021-2024
Investeringer i varige driftsmidler	61 976 821	60 267 049	51 003 907	44 962 535	218 210 311
Tilskudd til andres investeringer	341 978	344 352	265 625	259 645	1 211 600
Investeringer i aksjer og andeler	700 349	589 388	600 266	610 560	2 500 563
Utlån	9 807 773	9 790 407	9 895 764	9 736 959	39 230 903
Avdrag på lån	2 992 173	3 263 218	3 444 495	3 844 011	13 543 897
Sum finansieringsbehov	75 819 094	74 254 414	65 210 057	59 413 710	274 697 274
Låneopptak egne investeringer	-42 624 244	-41 090 616	-31 340 130	-29 145 931	-144 200 922
Låneopptak formidlingslån	-9 315 000	-8 819 039	-8 785 117	-8 785 233	-35 704 389
Tilskudd fra andre	-5 427 445	-7 189 448	-8 805 039	-6 997 713	-28 419 645
Kompensasjon merverdiavgift	-7 477 938	-7 053 670	-5 692 790	-4 984 675	-25 209 073
Overført fra drift	-4 036 856	-3 627 344	-3 430 595	-3 458 781	-14 553 576
Salgsinntekter, utdelinger, mottatte avdrag og bruk avsetninger	-6 937 609	-6 474 296	-7 156 386	-6 041 378	-26 609 669
Sum finansiering	-75 819 093	-74 254 413	-65 210 058	-59 413 711	-274 697 274

Tabell 7: Investeringer 2021 - 2024 i 1 000 kroner

Økonomiplanene i de 136 kommunene i budsjettundersøkelsen, som har 74 prosent av landets folketall, viser at disse kommunene i perioden 2021 – 2024 har planer om å investere i varige driftsmidler for nesten 220 mrd. kroner. Av dette planlegges i overkant av 60 mrd. kroner investert både i 2021 og 2022.

Investeringene i kommunene i budsjettundersøkelsen viser samtidig en fallende tendens gjennom økonomiplanperioden, og planlagte investeringer i 2023 utgjør drøyt 80 prosent av planlagt investeringsnivå i 2021. En slik nedgang det tredje året i økonomiplanperioden er større enn det tidligere budsjettundersøkelser har vist. Om dette er et tilfeldig utslag eller en indikasjon på et lavere investeringsnivå framover i tid er det imidlertid ikke mulig å si noe sikkert om. Investeringsnivået i det siste året i planperioden (2024) ligger dette på om lag tilsvarende nivå som i tidligere budsjettundersøkelser, dvs. om lag 70 prosent av investeringsnivået i første år av økonomiplanen. Det kan ikke ses bort fra dette kan ha sammenheng med økonomiplanen har får et mer tentativt preg helt mot slutten av perioden, og at investeringsnivået vil bli høyere enn det økonomiplanene planen indikerer.

Lånefinansieringen av investeringene i utvalgs kommunene faller dette fra 68 prosent de to første årene av økonomiplanen til 61 prosent i 2023, for så å stige igjen til 65 prosent i 2024. Kommunene legger med andre ord opp til at det primært er lånefinansieringen som reduseres når planlagt investeringsaktivitet reduseres.